

‘Echter dan dit krijg je

Tartuffe niet’

Tartuffe was nog nooit zo rauw. Met dank aan de Bulgaar Dimiter Gotscheff, die een flinke draai gaf aan Molières zwarte komedie. Vanavond voor het laatst in de Stadsschouwburg.

JOUKJE AKVELD

Het is voor het Nederlandse publiek misschien wenen: de exorbitante regie van de Bulgaaars-Duitse Dimiter Gotscheff (1943). In Duitsland is hij een grootheid, hier was zijn werk nagenoeg onbekend.

Aan die situatie is met *Tartuffe*, Molières zwarte komedie uit 1664, een einde gekomen. Het overmatige spel van de acteurs van NTGent en Toneelgroep Amsterdam; de verregaande tekstbewerking, waarin delen van de zeventiende-eeuwse tekst zijn vervangen door Bijbelcitaties, kinderliedjes en fragmenten van Ezra Pound, Dylan Thomas, Wikipedia en Heiner Müller; de confettikanonnen die papiersnippers de lucht in knallen – het is allemaal van een ongeremde theatraliteit.

Gotscheffs *Tartuffe* is in zekere zin ook de *Tartuffe* van Wim Opbroeck (1969), hoewel hij niet het titelpersonage speelt, maar Orgon; in de regie van Gotscheff een puissant rijke bankdirecteur die in de ban raakt van de ‘altruïstische’ vreemdeling Tartuffe (Koen De Sutter) en zijn dochter en fortuin aan hem vermaakt.

Als artistiek leider van NTGent

was Opbroeck initiatiefnemer van de voorstelling. Hij haalde de gerenommeerde Gotscheff in huis en gaf hem carte blanche. Opbroeck: “Als je een klassiek stuk wilt opvoeren, moet je een nieuwe sleutel vinden om daarvoor een noodzakelijkheid te creëren. De deur naar de tekst is in de loop der eeuwen niet veranderd, er komt alleen af en toe een nieuw slot op.”

Dat neemt niet weg dat ook de acteurs moesten wennen aan Gotscheffs extreme regie, waarin esthetiek ondergeschikt is. “Wij vroegen ons af of het niet een beetje vloeier moest, je wilt toch niet dat het publiek wegloupt, maar Dimiter trok zich daar niets van aan.”

Als pater familias Orgon is Opbroeck de spil van de voorstelling. Vriendelijk wuivend, zijn gezin hangend aan zijn arm, maakt hij zijn entree. Dan verschijnt Tartuffe die begint te morrelen aan de pijlers onder Orgons veilig decadente wereldje en krijgt Opbroeck de kans alle registers te openen. Geobsedeerd

door Tartuffes wereldverbeterende praatjes begint hij te razen. Hij hangt de paljas uit, foetert. Hij laat zijn grote lijf huppelen, kruipen en vallen en klautert wild over de eerste rijen stoelen de zaal in. Het publiek is verrukt en huivert van afschuw tegelijk.

Opbroeck ontmoette Gotscheff toen hij met regisseur Luk Perceval zijn eerste stappen zette in Duitsland. Vanaf toen kwam de ‘oude Bulgaar’ kijken als ze in de buurt speelden.

Opbroeck: “Hij wilde graag met Nederlandse en Vlaamse acteurs

werken. De eerste twee weken van het repetitieproces werd er alleen gepraat. Om de personages sociaal te determineren.”

“Bij ons is *Tartuffe* een visionair zonder opportunistisch doel, een complexer figuur dan bij Molière; dat hebben Koen en Dimiter samen zo bedacht tijdens de avonden in ‘die *Kneipe wo man rauchen darf*’ op het Leidseplein.

“Misschien is hij een Robin Hood, die het geld aan Amnesty International geeft. Maar hij is ook een Allen Ginsberg-achtige beat poet, één die in zijn openingsmonoloog hoge cultuur paart aan lage, waardoor het stuk de tijd ontstijgt.”

Gotscheffs einde is zwarter dan bij Molière. In zijn encensering wordt Orgon niet gered en is het *Tartuffe* die triomfeert. Opbroeck: “Deze *Tartuffe* is misschien niet in al z’n facetten geslaagd, maar echter dan dit, kun je het niet krijgen. Het is een vuistslag, een rollercoaster met het beste openingsbeeld van het seizoen. Er is geen opgelegde esthetica – er zijn alleen een groep acteurs, een tekst en een decor dat in de eerste scène ontstaat. Het is mijn romantische idee van *the kings players*: de acteurs moeten het doen.”

Dat de voorstelling sterk wisselende reacties heeft opgeroepen, begrijpt hij wel. “*You love it or you hate it*. Onze *Tartuffe* is de voorzichtigheid voorbij.”

‘Dimiter kan zich er niet druk om maken: of het publiek wegloupt’

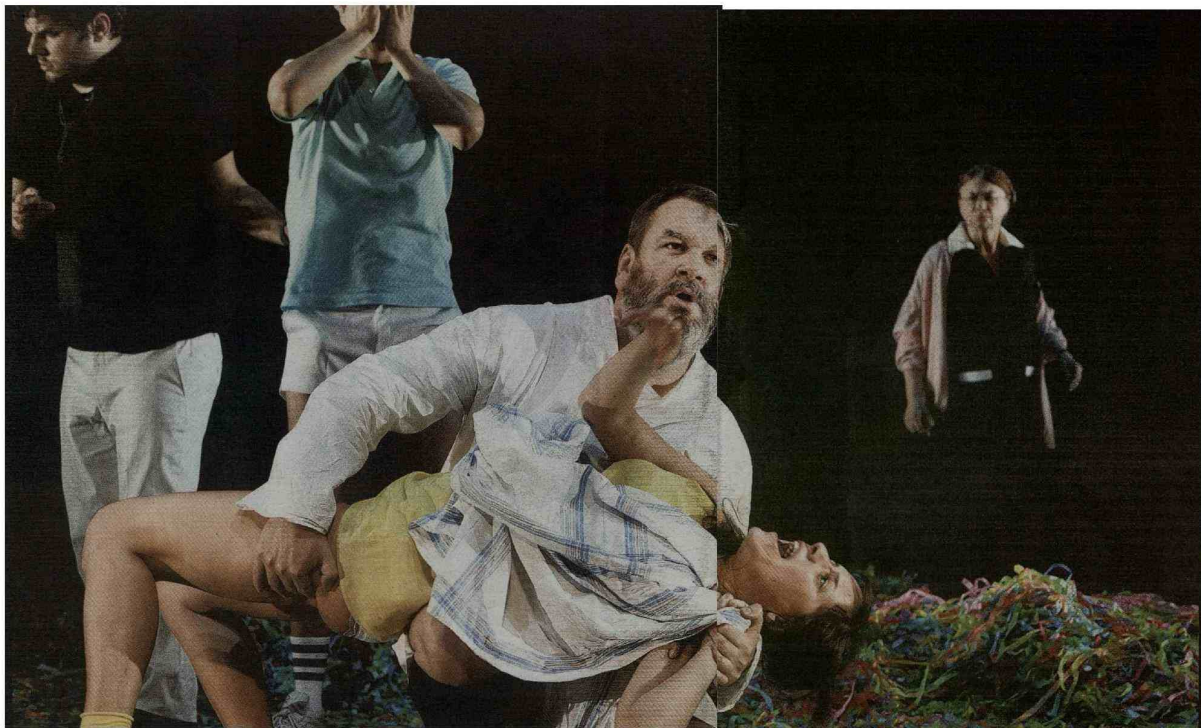
20

kunst & media 23

Stedelijk blijft geld vragen

De Stedelijk Museum Amsterdam heeft een nieuw museumgebouw gebouwd dat in 2012 is geopend. Het gebouw is ontworpen door architecten van de Nederlandse architectenbureau Oudersma + Partners. Het gebouw is een voorbeeld van een nieuwe manier van bouwen en is een belangrijk onderdeel van de Stedelijk Museum Amsterdam.

Wim Opbrouck – de puissant rijke bankdirecteur Orgon in *Tartuffe* – moet foeteren, huppelen en klauteren door de zaal van

de Bulgaarse regisseur Dimiter Gotscheff.

FOTO PHILE DEPREZ